

Ditmaal zou men er eens ernstig over denken, om de roverbende uit te roeien.

Mijnheer Dutoit werd naar Ichtegem gezonden, om iets meer te weten te komen aangaande de aanslag bij pachter Vervloet.

De gerechtsoverste Blomme, had zijn verslag naar het hoofd der politie te Brugge gezonden.

— Maak u niet ongerust over uw zoon, had hij tot de boer gezegd. Ik heb er geen melding van gemaakt en bovendien mijn papier zal, als dat van zovele anderen, terzijde gelegd worden.

Maar het hoofd der politie las het bericht aandachtig.

— Ach, sprak hij spijtig, weer al een. Gaat het dan nooit eindigen ? Ik moet eens betere maatregelen nemen.

BAKELANDT

De geschiedenis van
de TOWER



Hij belde. Een dienstknecht verscheen.

— Zeg mijnheer Dutoit, dat ik hem wacht, zei de magistraat.

Mijnheer Dutoit was een jonge Fransman en een behendig speurder. Waar anderen een zaak ondoorgrondelijk toescheen, wist hij ze uit te leggen. Het ene feit bracht hij met het andere in verband; geen enkele kleine bijzonderheid werd versmaad en een opgevangen woord, een onbeduidend voorval werden door hem gebruikt, om een duister punt in 't licht te brengen. Het politiehooft achtte hem zeer en toen de geroepene verscheen, zei hij zeer vriendelijk :

Mijnheer Dutoit, ik heb u hier ontboden voor een belangrijke zaak.

— Ik heb weer tijding ontvangen van een aanslag der rovers. Hier is het bericht, maar het zegt weinig.

— Opgesteld door een landelijk politieman, waarschijnlijk.

— Ja en als gewoonlijk veel woorden met weinig zin. Lees zelf.

De jonge man doorliep vlug het papier.

— « Men heeft ingebroken bij een boer te Ichteghem. Niemand werd vermoord, maar alle bezittingen zijn verdwenen. En zoals altijd een prop in de mond, stevig gebonden; zwart gemaakte mannen met woest uiterlijk, waarschijnlijk Bakelandt's bende ».

Of men een of tien verslagen leest, ze gelijken op elkander als twee druppels water, gromde de overste.

— Is Ichteghem ver van hier ? vroeg Dutoit.

— Wel, ik heb daar juist mijn kaart geraadpleegd. 't Is een klein dorp op drie à vier uur afstand te voet.

— En het is uw verlangen, dat ik er heen rijd ?

— Ja, om juistere en vollediger inlichtingen. Ik wenste wel wat strenger tegen al die schelmerijen op te treden. Bakelandt is toch niet onkwetsbaar, meen ik !

Onkwetsbare mensen komen alleen in de fabelleer voor. En toverij bestaat slechts in 't zwak hoofd der Vlamingen.

— Ongetwijfeld.

— Ik zal u een gids medegeven, die tevens als tolk dienen kan.

— O ik heb mij de taal genoeg toegeëigend om met de lieden te spreken. Maar een gids zou mij van grote dienst zijn, om tijd te besparen. Die aanslag is eergisteren avond gebeurd ?

— Neen, neen, gisteren. Zo zei me toch de bode. Laat mij den datum zien. Waarlijk, die domme boer, die letters schrijft als vingers zo groot, heeft de dagtekening verkeerd gesteld. Zeg hem als 't u belooft uit mijn naam, dat hij nauwkeuriger moet zijn.

— Ik zal mij dus tot het vertrek gereed maken. Ik hoop wel voor donker daar te zijn.

— Uitstekend. 'k Zal u een goede gids bezorgen.

En bij valavond verscheen Dutoit op het dorp. Een grote hond draafde vrolijk achter zijn paard.

Mijnheer Dutoit reed naar de woning van de politieman, maar de vertegenwoordiger der justitie zat zijn hoge wijsheid te luchten onder 't smakelijk gebruik van een pot bier in de herberg.

De vrouw van de gerechtsdienaar verwittigde snel haar man van het gewichtige bezoek.

Van Riet stapte statig naar zijn woning. Zijn gelaat blonk van trots. Op zijn verslag was de ambtenaar gekomen ! Welk een hoge dunk zouden de dorpelingen van hun politiemann krijgen.

Maar de dorpelingen hoorden, dat de « ambtenaar » reeds uit de verte riep :

— Wij verwachten meer spoed van de gerechtsdienaren, mijnheer Van Riet. Ge laat mij hier lang staan !

Maar de aangesprokene deed alsof hij die opmerking niet hoorde; ja, alsof hij Dutoit zelfs niet zag.

Zonder een woord te spreken, verdween hij in zijn woning, doch onmiddellijk kwam hij terug met zijn driekleurige sjerp om de lenden.

— Ge hebt manieren als een lompe boerenvlegel ! riep de Fransman toornig.

— Nu ben ik te spreken ! antwoordde de andere uit de hoogte.

— Ge doet alsof ge de hoogste ambtenaar der Republiek zijt, en ge kunt zelfs geen verslag opmaken gelijk het behoort. Ik moet opzettelijk van Brugge herwaarts komen, opdat het hoofd der politie nauwkeuriger wete wat er voorgevalen is.

— Was mijn verslag niet duidelijk, hernam de andere op gekrenkte toon.

— De letters waren groot genoeg. 't Geleken wel spinnepoten. Maar de politieoverste geraakte er niet uit wijs. Breng mij naar de pachthoeve, waar de aanslag plaats had. En zeg tegen uw dorpsgenoten, dat ze hier blijven.

— Ongeveer twintig minuten gaans.

— Hebt ge geen paard ?

— Of ik ! Mijn bles moet voor geen ander onderdoen. In de laatste prijskamp...

— Ja, dat begrijp ik al, spring er snel op en laat ons vertrekken, want ik sta hier nu al zo lang.

— Zouden wij van avond nog wel gaan ? 't Is hier onveilig.

— Schaamt ge u niet, gij, een politiedienaar ?

— Ik ben niet bang. Ik zei het alleen voor... u, wilde hij zeggen, maar zich bedenkende, veranderde hij zijn woorden en sprak : voor uw gezelschap daar, op de gidsdoelende.

— O die is moedig genoeg ! wedervoer Dutoit.

— Moediger dan gij, voegde de gids er bij.

— Wacht ik zal dan bevel geven, mijn paard te zadelen, hernam Van Riet. Emilie riep hij tot zijn vrouw, waar is de knecht ?

— Doken is om boodschappen.

— Gaan we nu ? tierde de Fransman. Dat is nu om de duivel zijn geduld te doen verliezen. Ik kan goed begrijpen, dat de rovers hier hun slag slaan.

— Dan zal ik zelf mijn paard zadelen, zei Van Riet, ofschoon dat een ambtenaar der Republiek niet past.

— Verwaande vlegel, mompelde de ander tussen zijn tanden, ge zult niet lang meer ambtenaar der Republiek zijn, dat beloof ik u.

Eindelijk was de politiemann gereed en zat hij op zijn knol.

Het drietal vertrok.

Van Riet had moeite, om zijn gezellen te volgen.

Paf, daar stortte hij op de grond.

— Hij kan zelfs nog geen paard rijden en wil rovers vangen, gromde Dutoit.

— 't Zadel is losgeschoten, kermde de ongelukkige. Ai ! mijn rug doet zeer.

— Toe, toe, klim maar op, anders zijn we morgen nog niet op de hoeve.

De gids lachte, dat hij schokte.

— Ge moet nu nog spotten met mijn ongeluk, ik wilde dat uw paard u in de gracht wierp, zei de politieman verwijtend.

— 't Zou mij kunnen gebeuren, als ik zo'n ruiter was als gij, antwoordde de gids. 't Is het ergst van uw sjerp, die is nu bevuild !

Met veel moeite klom Van Riet weer op zijn ros en om niet meer te vallen, klemde hij het bij de manen.

Zonder verdere ongelukken bereikte men de hoeve. 't Was nu volslagen duister.

Ontsteld kwam Vervloet op 't geroep naar buiten.

— 't Gerecht uit Brugge is hier ! zei Van Riet.

— 't Gerecht... uit... Brugge, stamelde de boer.

— Men zou zeggen dat ge onze komst betreurt, sprak Dutoit... Wij zijn geen rovers hoor.

Ook Van Riet ontstelde, want nu schoot het hem te binnen, dat er deserteurs onder dit dak geslapen hadden en zulks door hem verzwegen was.

— Komt binnen, nodigde de pachter, zich herstellende.

De paarden werden aan een boom gebonden en allen traden in het huis.

Moeder en de zusters schrokken, want ook zij dachten aan Gust.

— Nu wil ik eens volledige inlichtingen hebben, zei Dutoit. Wees zo goed mij een afzonderlijke kamer aan te wijzen. Ieder verschijne op beurt, om mijn vragen te beantwoorden.

— Wilt ge 'an hier zitten ? vroeg Vervloet. Wij zullen ons verwijderen.

— Goed, hernam de Fransman, u wil ik 't eerst spreken. Wees dus zo goed mij te antwoorden. Dat de overigen heengaan.

Van Riet en René — zo heette de gids — zet u ook hier.

— Vertel mij nu eens alles, wat er gebeurd is, vervolgde Dutoit, tot de boer en verzwijg geen enkele bijzonderheid.

De pachter verbleekte.

Er liep zoveel raar volk het land af. Mensen die aasden op een vijffrankstuk of een kroon, om priesters en refractairen op te speuren en te verklikken.

Trouwens, in dagen van rouw en van geweld, ziet men dadelijk de karakters afgetekend. Men kan de mensen in het bezette land verdelen in twee categorieën : de goeden en de slechten.

De goeden blijven trouw aan het verdrukte land en hopen op betere dagen.

De kwaden profiteren van de aanwezigheid van de tijdelijke meester, om van hem allerlei gunsten te bekomen, om door lage middelen en verklikking, hun geldbeurs te verrijken, maar hun harte te verarmen.

Men had dus ook zijn zoon bespied en verklikt.

Het was dus niet voldoende dat hij als een dier werd opgejaagd, maar er werden ook nog medeburgers gevonden, die voor een zilverling de jongen waren gaan verklikken.

Wie zou het loon van Judas hebben verdiend ?

Terwijl de pachter aan dit alles stond te denken, vergat hij dat de Fransman hem starlings bezag en gans verwonderd scheen geen antwoord op zijn vragen te ontvangen.

Een luid bevel van de vreemdeling, deed Vervloet tot de werkelijkheid terugkeren.

Zou de Fransman alles weten? Stotterend begon hij:

— Men wil mij iets verzwijgen, dacht Dutoit. Ik merk het aan al zijn bewegingen.

Toen Vervloet geëindigd had, zei de ondervrager:

— Toon mij nu eens uw huis. Ik wil alle plaatsen bezichtigen. We zullen op de zolder beginnen.

De baas bracht zijn bezoekers naar boven.

Dutoit bekeek aandachtig het dakvenster, toen begaf hij zich naar het bed.

Op de grond vond hij een voorwerp en raapte het op. Het was een prop.

— Wie heeft die in de mond gehad? vroeg hij.

De arme boer sidderde en antwoordde niet.

— Spreek op, wie heeft hier geslapen? hernam de andere.

— Ach God, kreet de boer, als ge het dan weten wilt, mijn zoon.

— En waarom hebt gij het dan niet eerder verteld. Waartoe moest ge dat verzwijgen? Ha, ik begrijp het. Uw zoon is een deserteur, niet waar?

— Deserteur! Er zijn er nog die zich niet willen noch kunnen onderwerpen aan de nieuwe toestand. Het woord deserteur is een hard woord.

— Tut! Tut! Tut! Ik ben hier niet gekomen om praatjes te horen, over een toestand waaraan gij of ik niets veranderen kunnen.

— Uw zoon, vervolgde de overste, heeft zich te onderwerpen. Hij is een deserteur en zal er voor boeten.

— Heb deernis, deernis! kermde Vervloet. Ach verraad hem niet. Heb toch medelijden als 't niet met mij is, dan met mijn vrouw!

— Ik ken slechts mijn plicht, sprak de ambtenaar koel.

Is uw zoon thuis?

— Neen.

— Spreekt ge de waarheid?

— Hij is niet thuis.

— Waar dan?

— Dat weet ik niet.

— Ha, ge weigert me alle inlichtingen te geven. Ik moet u dus laten gevangen nemen.

— Genade, genade, ach hinder ons niet!

— Waar is uw zoon?

— Waarlijk, ik kan het niet zeggen.

— Waarheen is hij vertrokken?

— Naar het bos.

— Heeft hij zich daar altijd verschuild?

— Ja, maar, ach, goede heer, verraad het niet!

— Uw zoon heeft tot morgen avond tijd om zich te Brugge aan te melden. Is hij daar niet, dan zult ge voor hem boeten. En nu wens ik nogmaals een verslag, en ditmaal een volledig, te horen, van alles wat hier gebeurd is.

Met horten stoten vertelde de baas nu de ganze waarheid.

— 't Is goed, besloot Dutoit. Morgen vroeg keer ik terug. Ge zijt dus gewaarschuwd wat uw zoon betreft. Voor de andere deserteur zijt ge niet aansprakelijk. De anderen verlang ik niet meer te horen.

Dutoit had talrijke aantekeningen gemaakt die hij zorgvuldig wegstak.

— Kom, we gaan, ze hij.

Toen hij buiten trad, sprong de hond hem vrolijk tegemoet.

— Baron, sprak de Fransman, het dier strelend, morgen zal ik uw hulp nodig hebben.

De ruiters stegen op.

— Mijnheer Van Riet, sprak Dutoit scherp, waarom hebt ge de aanwezigheid dier jongelingen in uw verslag verzwegen?

— Omdat ik er niets van wist, loog de politiemann.

— Dan deugt ge ook niet voor gerechtsdienaar! Doe me nu 't genoeg te zwijgen, opdat ik over alles nadenken kan.

Spoedig was het dorp bereikt.

— Breng ons naar de beste afspanning verzocht Dutoit.

Van Riet geleidde de bezoekers naar Theophiel Van Roet.

De waard kwam met het mutsje in zijn hand nader, sprak flemend:

— Ge doet mijn herberg een grote eer aan. De schoonste kamer is voor u. Bovendien lekker eten en drinken en goede stalling voor uw paarden.

— Kunnen we elk een kamer krijgen? vroeg Dutoit ongeduldig.

— O! de heren verlangen niet samen te slapen, hernam de kastelein. Elk een kamer? Ja, dat zal gaan. Wacht, ik zal de vertrekken in orde laten brengen.

— Spoed u wat, beval de Fransman, en dan moet ge ons eten brengen in de kamer.

— Tot uw dienst, en met een linkse buiging ging de waard heen.

Spoedig vernam men in het huis geroep, gedraaf, en toeslaan van deuren.

— Hij is er niet op ingericht logeergasten te hebben, spotte de speurder tot de gids. Hoor ze eens draven, het hele huis staat overhoop.

— Och! eens in de drie jaar ziet men hier misschien een vreemdeling, antwoordde de ander. Als we maar een deugdelijk bed hebben.

Eindelijk waren de kamers gereed. Van Riet stond daar nog altijd, ten overgeslagen en verlegen.

— Ge kunt gaan, zei Dutoit. Morgen om acht uur verwacht ik u hier. We trekken dan weer naar de hoeve.

— Ik zal hier zijn. Goeden avond.

— Goeden avond.

— Nu René, ik wil van avond alleen zijn. Tot morgen.

— Goeden nacht, citoyen Dutoit.

De speurder, in de kamer gekomen, legde onmiddellijk zijn papieren op tafel en ze beschouwende, stond hij lange tijd in diep nadenken verzonken.

— De knecht, is de verrader niet, mompelde hij. Ik moet nog meer bijzonderheden weten. 't Is nu te laat om de boer te doen halen. Laat ik liever gaan slapen, dan ben ik morgen fris.

Om acht uur stond Dutoit gereed. Van Riet liet op zich wachten.

—Wij vertrekken, sprak de Fransman toornig. Die domme vlegel zal niet lang meer politiedienaar zijn.

Met de gids reed de speurder weg en weldra stonden de mannen op de hoeve.

Vervloet kwam met neergeslagen blik zijn bezoekers tegemoet.

— Uw zoon? vroeg Dutoit kort.

— Is gewaarschuwd. Meer kon ik niet doen.

— Gij kunt alles doen, berispte de overste. Het vaderlijk gezag speelt in gans deze streek een te grote rol en wordt veel te veel misbruikt. Wanneer hij zegt dat hij moet komen, dan zal hij komen ook.

— Ik heb hem verwittigd. Wij hebben geen macht over de jongens, dat weet u wel. Wat zij eenmaal beslissen is, dat, een vader kan er niets aan verhelpen.

— Allemaal woorden. De regering moest eenvoudig de ouders verantwoordelijk stellen voor een feit van desertie.

— Dat doet zij ook, antwoordde de boer. Ik ken er velen die in de gevangenis geworpen werden, omdat hun kinderen geen gehoor gaven ten overstaan der militiewet.

— Dan zal deze vangenneming wel gewettigd zijn ook, antwoordde de overste, want ik herhaal dat vele ouders hun kinderen verboden zich als militairen aan te geven. En ik hoop voor u dat het hier het geval niet moge zijn.

— Ik heb mijn plicht gedaan. Ik heb hem laten weten door andere, want ik zelf ken zijn schuilplaats niet, wat ge gisteren hier zijt komen eisen. Meer kon ik niet doen.

— Ja, ik weet dat er een geheim verbond bestaat, dat zijn vertakkingen over het ganse land heeft, om de dienaars der Franse republiek de duivel aan te jagen.

Ik heb u allen te waarschuwen dat de regering de hardnekkigsten zal weten te breken.

Vervloet antwoordde niet.

Binnen had de bazin de woordenwisseling gehoord. Haar hart scheen als toegeneepen. Het hart eener moeder die alles zou opofferen voor het heil van haar kinderen.

Nu zij de Fransman dreigend de vinger zag opsteken, gaf zij een schreeuw.

Nu snelde de bazin uit de woning, vergezeld van haar twee dochters. Allen weenden en met gevouwen handen smeekten zij:

— Genade voor Gust, heer overste! Ach, verraad hem niet!

— Dood mij niet door uw wreedheid! kreet de moeder.

— Maak ons niet ongelukkig! kermden de meisjes.

— Gij hebt misschien zelf nog een moeder? hernam de vrouw.

— Kom, kom, sprak de Fransman ongeduldig, geen komedie als ik u verzoeken mag.

'k Ben u genadig, want gij zijt strafbaar omdat gij deserteurs verborgen hebt.

— 't Is mijn enige zoon! kreet de boerin. Wilt gij hem wreed van mijn zijde wegsleuren?

— 't Is de wet, antwoordde de speurder, zo uw zoon zich vrijwillig te Brugge aanmeldt zal hem geen leed geschieden.

Maar ik kan de wet niet veranderen, en mag geen overtreding dulden.

— Is dat uw laatste woord? sprak de bazin met flikkerende ogen.

— Over deze zaak, ja.

Jean

HEC LEMANS

GAILLARD

Les prisonniers de la
TOUR DE LONDRES

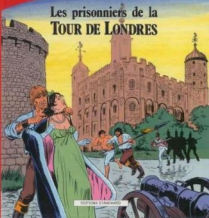


Illustration de Jean Lemaire

— Dat dan de vervloeking van een moeder, die haar zoon voor een geweldige dood wil sparen, u treffe !

— Ongelukkige ! fluisterde Vervloet, zijn echtgenote opzij duwende.

— Laat mij los, zei ze, mijn zoon van mij wegrukken, ja, dat kunnen die wreedaards ! Maar mij beletten te spreken, dat nooit. Ach Gust, moest ik u daarom op de wereld brengen ! En de rampzalige barstte in tranen los.

— Ik zal doen, alsof ik die beledigende woorden niet gehoord heb, nernam Dutoit op kalme toon, en ze toeschrijven aan uw moederlijk gevoel en uw overspanning. Maar ik ben hier gekomen voor de aanslag. Dat geval van uw zoon heb gisteren reeds afgehandeld.

Vervloet, gelief uw vrouw en dochters te verwijderen.

Ik heb u nog enige vragen te stellen.

Verplet, wenende, keerden de vrouwen in de woning terug.

— Wie was die andere deserteur ? vroeg de speurder.

— Hij noemde zich Alfons Stevens.

— Kent ge hem ?

— Alleen sedert enige dagen.

— Van waar komt hij ?

— Van Lichtervelde.

— Is dat hier dicht bij ?

— Neen, dat dorp ligt verder dan Torhout.

— Vertel mij zijn ontmoeting met uw zoon.

Toen de boer zulks gedaan had, vertelde de Fransman :

— Is die Stevens altijd bij uw zoon gebleven ?

— Neen, hij is gisteren weg geweest, om zijn moeder te bezoeken.

— En kwam hij terug de dag van de aanslag ?

— Ja, heer.

— Wist hij reeds voor zijn vertrek, dat hij de nacht bij u zou doorbrengen ?

— Ja, wij waren zulks overeengekomen.

— Ha. Dien Vital kendet gij al lang ?

— Sedert zijn geboorte.

— Was er iets op zijn gedrag aan te merken ?

— Wij hebben nooit iets onwelvoeglijks van hem vernomen.

— En van zijn familie ?

— Allen zijn eerlijke mensen.

— Is de knecht immer op de hofstede gebleven in de laatste weken en maanden ?

— Altijd. Enkele keren bezocht hij zijn vader.

— En hoe lang bleef hij dan weg ?

— Hoogstens een drietal uren.

— Dan geloof ik, dat Alfons Stevens de verrader en Vital onschuldig is.

— Stevens een verrader ! kreet de boer.

— Ja.

— Maar de knecht is toch gevlucht.

— Als de ongelukkige maar niet vermoord is ! Waar sliep hij ?

— In de stal.

— Goed, zet de staldeur wijd open en breng hier enige klederen, die de knecht de laatsten tijd droeg.

De Boer deed wat hem bevolen was.

— Baron, hier, beval de speurder en hield de hond de kledingstukken voor. Het trouwe dier snuffelde er aan.

— Zoek! sprak Dutoit.

Baron liep recht naar de stal en bleef voor het bed staan.

— Zoek, zoek, vervolgde zijn meester.

Het dier keerde terug naar buiten, liep met de kop naar beneden over de boomgaard en het veld in

Het drietal volgde hem, de boer en de gids uiterst nieuwsgierig, wat dit alles beduiden mocht.

De hond ging immer verder van het veld in het bos.

Soms bleef hij staan, stak even de kop omhoog, maar vervolgde dan weer zijn weg.

Eindelijk hield hij stil onder een struik en jankend krabbelde hij met de pooten in de grond.

— Hier ligt het lijk van de ongelukkige, zei Dutoit.

— Ach God, zou het waar zijn! kreet Vervloet.

— Roep enige mannen met spaden, vervolgde de speurder.

Drie werklieden, lie op het veld aan de arbeid waren, kwamen weldra ter plaats.

Graaf, beval de Fransman, maar schrijft niet, als ge een lijk vindt.

De mannen maakten het teken des kruises en staken hun spaden in de aarde.

En ja, 't duurde niet lang, of een menselijk lichaam kwam te voorschijn. Vervloet stond met de rug naar de kuil.

— Zie, of dat uw knecht is, verzocht de speurder.

— 't Is Vital; zeiden de werklieden. Vervloet's knecht.

De baas wendde zich om.

— Zou 't waar zijn! stamelde hij. Ja, ja, 't is hij. Ach Vital, jongen, zijt ge zo aan uw einde gekomen, vermoord en als een dier in de grond gestopt! En wij die u als een ondankbare verrader uitscholden!

— Brengt het lijk naar het dorp, gebod Dutoit aan de werklieden.

De mannen lieten het overschot van de ongelukkige op hun schouders.

Aan de hoeve gekomen, zagen ze Van Riet.

— Wat betekent dat? riep de politiemann. Hebt ge een dode?

— Geef hem geen antwoord, zei de Fransman koel. Ik zal niet vergeten aan de overheid te melden, welke politiemann er te Ichteghem woont, voegde hij er bij.

— Verschonng, heer. Ik was deze morgen niet wel te pas.

— Zeker te laat in de herberg gezeten. Maar ik heb uw diensten niet nodig.

— Ik zal de laken halen en de arme Vital bedekken, zei de boer en dan kunnen wij het lijk op de kar naar 't dorp voeren.

Hij kwam weldra terug, strooide gewijd water over het lijk. Dan bedekte hij het met een laken. De werklieden hadden intussen de kar ingespannen en weldra vertrok de droevige stoet van de hoeve.

— Gaat allen mee naar 't dorp, verzocht de speurder, ik heb u als getuigen nodig.

Een half uur later kwam een jongeling op de boomgaard en begaf zich naar het huis. 't Was Gust.

Nu Bello dood was — de hond verd 's morgens stijf voor zijn hok gevonden — had de boer voor dag dauw zijn zoon opgezocht en hem alles verteld.

— Gust, zeide hij, de Fransmans zijn gekomen om u te halen.

— Ja, vader, ik heb er van gehoord. Maar ze hebben me nog niet.

— Het is misschien in uw eigen belang u te gaan aangeven, mijn jongen.

— En naar 't leger te gaan?

— Ja, en naar 't leger te gaan.

— Ge weet ook welke straffen er op staan, wanneer men u vatten zal.

— Ja, dat weet ik, vader.

— En dat uw ouders verantwoordelijk voor uw weigering zullen gesteld worden.

— Dat weet ik, vader, herhaalde de zoon.

Maar hij verbleekte toch, toen hij nu het vermagerd gelaat van zijn vader aanschouwde en de droefheid zag, welke in zijn ogen blonk.

— Maar om mijnentwille hoeft ge het niet te doen. Ook moeder wenst niet dat zij u naar de vreemde moet zien vertrekken. Doe wat uw hart u ingeeft, Gust. Ge zijt altijd een beste jongen geweest.

— Ik zal uw raad opvolgen, vader, en er nog eens ernstig over nadenken. Ik ben thans reeds dat leven van ontberingen en opjagerij gewoon.

De vader knikte zijn zoon.

— Denk er over, zei de vader, en kom straks naar huis, indien ge van plan zijt naar Brugge te trekken.

En Gust had nagedacht.

In zijn eerste opwelling had hij gezegd: « Ik ga niet! »

Maar nu raadpleegde hij zijn verstand.

Niet naar Brugge gaan, dat betekende vader in de gevangenis en misschien ook moeder en zusters.

Dat zou laf zijn!

En nu was hij om allen vaarwel te zeggen en te gaan, wellicht naar zijn dood!

— Gust! kreet moeder, toen haar zoon binnentrad. Gust, ge gaat toch niet niet naar het leger? En als om hem te weerhouden, klemde zij haar armen om zijn hals.

— Ik moet wel, moeder, antwoordde de jongeling droevig. Kan ik vader overleveren aan de woede der Fransen? Ik zou een slechte zoon zijn.

— Het leger! hernam de boerin, ach mijn zoon, zullen wij u nog terug zien?

— Moeder, nu het zover gekomen is, moeten wij maar goede moed houden.

— Maar, Gust, door dit eerste wederzien, vergeet ik u iets te melden. Weet ge wie de oorzaak is van al onze ongelukken? Uw vriend Stevens!

— Mijn vriend Stevens? Wat kan die goede jongen daaraan schuld hebben?

— Het is een verrader, een medeplichtige van Bakelandt! riep Liza. Vital is onschuldig. Men heeft zijn lijk gevonden.

De jongeling stond als van de donder getroffen. Alles scheen voor zijn ogen te draaien.

—Geloofst gij het niet? vroeg zijn moeder. Vitals lijk is naar het dorp gevoerd.

— Maar leg dan toch alles uit! drong de zoon, zijn eigen leed geheel vergetend, aan. Ik begrijp er niets van.

Moeder en zusters vertelden de toedracht der schrikkelijke zaak. Gust sloeg de handen voor de ogen en riep :

— Ach God, wie kunnen we dan nog vertrouwen! Alfons Stevens, is dat de beloning voor onze goedheid?

— Hij heeft ons schandelijk bedrogen, kloeg Liza.

— Die veinzaard, die schurk! voegde de andere zuster er bij.

— En waar is hij nu? vroeg de zoon.

— Wel, hij is gisteren vroeg vertrokken. Hij zei, dat hij niet langer hier in de streek kon blijven.

— Ziet ge wel, zei Liza, hij is weer terug naar de bende om zijn deel van de buit, na al het onheil dat hij ons veroorzaakte.

— Al zijn vriendelijkheid, zijn vroomheid waren dus gemene huichelarij, om ons huis te bespieden, sprak de loteling. En op die voorgewende reis naar zijn moeder ging hij de rovers verwittigen.

— En hij heeft de hond vergiftigd, zei Doka. De arme Bello, ook diens dood is de schuld van de schelm!

— En ik, ongelukkige, heb de ellendeling in huis gebracht, riep Gust in wanhoop.

— Ge werd misleid zoals wij, troostte de moeder. Wij zijn door ons goed hart bedrogen. En de schuldige blijft vrij: Vital dood, gij naar het leger, wij onze zoon en ons geld kwijt.

Ach Gustje toch, Gustje, zo ver weg!

En de rampzalige boerin liet zich op een stoel neerzakken en weende bitter.

— Moeder, wees kalm, ik moet vertrekken, maar laten wij moed houden. Alles kan nog goed aflopen.

— Waar is vader? vroeg Gust.

— Mee naar het dorp, hij zal weldra terug zijn, antwoordde Liza.

— Dan zal ik op zijn terugkomst wachten, besloot de loteling.

Het duurde niet lang, of Vervloet keerde terug. Hij was niet alleen, maar ondersteunde een nederige werkman... de vader van de vermoorde.

De boerin nam de handen van de ongelukkige man in de hare.

— Riek, sprak ze, het zijn toch wrede dingen, niet waar!

— Vital, de goede jongen vermoord! kreet de werker.

— En wij die dachten dat hij ons verraden had! zei de boer.

— Ze zeiden het allemaal, hernam de vader van de knecht, maar ik heb het nooit geloofd. Hij was te braaf.

— We zullen voor zijn ziel bidden, troostte de bavin en Riek, gij zult tot aan uw dood door ons onderhouden worden. Dat belooft ik u!

— Ik zal niet lang meer leven, stamelde de werkman; die slag is te wreed. Ik ben nu alleen op de wereld en hoe eer de dood komt, hoe liever!

— Vader, viel Gust in, ik ga vertrekken!

Nieuwe uitbarstingen van droefheid.

Ach zulke toelken kwamen in die bange tijd dikwijls voor!

— Er is niets aan te doen, zei Vervloet droevig. Ga dan, mijn zoon, en dat God u behoede.

Het afscheid was hartverscheurend en de jongeling moest zich losscheuren van moeder en zusters, die hem met alle geweld weerhouden wilden. Eindelijk was hij weg, met gebroken hart en wankelende stap.

Doch de jeugd is moedig. Wel werd de loteling niet vrolijk, maar de stap werd vaster en de tranen bleven achterwege.



Mijnheer Dutoit reed met zijn gids spoorwegs naar de hoofdstad.

Hij was tevreden. Zijn zending was geslaagd. Hij zou nieuwe roem oogsten bij de reeds behaalde.

De weg voerde door een uitgestrekt bos.

Plotseling weerklonk een pistoolschot.

De ruiters schrokken en grepen hun wapens.

Maar niemand vertoonde zich.

— Ho! zei Dutoit tot zijn paard.

De speurder zag om.

— Baron! riep hij ontsteld terwijl hij afsteeg.

Vlug onderzocht hij het dier, dat uit een diepe wond overvloedig bloed verloor.

— Dodelijk getroffen! mompelde hij smartelijk.

Het trouwe dier zag met zijn brekende ogen nog even zijn meester aan en was dood.

— Dat is de wraak der rovers, zei de Fransman, terwijl een traan zijn ogen ontvlood. Dat zullen ze betalen.

De kogel van de moordenaar was goed gericht, zijn moordenaarshand had niet gebeefd, zonder kink noch schreeuw was Baron als slachtoffer voor zijn meester gevallen.

Want even goed had men Dutoit kunnen treffen, maar de keuze van de booswicht was om de een of andere reden op de hond gericht.

Door dit feit had Baron, door zijn dood, het leven van zijn meester voor het laatst gered.

En dat voelde Dutoit op het ogenblik zo goed dat hij het hoofd van zijn arme vriend in de armen hield en zijn stervende blik zag wegteren in de schemering van de dood.

Hij kustte de trouwe vriend op de reeds koude snuit, zoals men een kind als laatste afscheid zou kussen en hij herhaalde, tandenknarsend :

— Dit zullen ze mij betalen.

En naar alle kanten in het dichte struikgewas rondkijkend, verhief de moedige Fransman de stem en riep hij :

— Treed te voorschijn, lafaard, en meet u van aangezicht tot aangezicht met een man.

Maar niemand antwoordde op zijn uitdaging.

Er heerste volkomen stilte. Een stilte die schrik aanjoeg.

Dutoit droeg zijn trouwe vriend naar de naastbijgelegen gracht, wierp hem daarin, overdekte hem met bladeren, omdat het ongedierte zijn kreng niet zou



Treed te voorschijn, lafaard en meet u van aangezicht tot aangezicht
met een man.

verscheuren, bleef nog een ogenblik getroffen staan en hoe moedig hij ook was, was hij niet verwonderd toen hij over zijn wangen iets lauw voelde slieren, dat uit zijn benevelde ogen kwam.

Dan besteede hij weer zijn paard en voort ging het in de richting van Brugge, waar de mannen zonder verdere ongevallen aankwamen.

*
* *

Gust zuchtte in de gevangenis.

Daar zat hij, de ongelukkige jongeling, in een donkere, vochtige cel, waar de ratten en ander ongedierte zijn gezellen waren.

Wat zou zijn lot zijn?

Het hoofd der politie had hem met verwijten overladen, toen hij zich bij hem aanmeldde en zijn dienaren gelast, de loteling in de kerker te sluiten.

En met een bezorgd gemoed vroeg de jonkman zich af, wat thans zijn lot zou zijn!

De kogel, de dood...

Zou zijn jong leven eindigen op de koer van een kazerne?

Zou hij neergeschoten worden als een ellendige moordenaar? Gelukkig, al wist hij het niet, toch had de zoon van Vervloet een beschermer.

Mijnheer Dutoit.

De speurder had zelf een moeder in Frankrijk achtergelaten.

Ook dat afscheid was pijnlijk geweest.

En daarom kon de jonge Fransman zo goed begrijpen wat er in het hart der boerin, die hem vervloekte, omging.

Hij zorgde er voor dat de jongen als een regelmatige dienstplichtige behandeld werd.

En dezelfde avond ging Gust naar de kazerne. Enige weken later vertrok hij naar Frankrijk.

DE GENDARM

— Wonderwel gelukt! juichte Waen Meyer, toen hij, de morgen na de aanslag, Gust Vervloet verliet, onder voorwendsel, dat hij in de streek niet meer durfde blijven maar in waarheid om zich weer bij de bend aan te sluiten.

— Gelukt, 't kon niet beter! ging de schurk voort. En ik ben een brave, onschuldige jongeling gebleven, terwijl Vital de verrader is. Dat was fijn bedacht door onze baas. Bakelandt heeft toch een kop! Maar 'k zal ook zo'n kerel worden. Ik sta voor niets meer.

De veinzaard spoedde zich snel voort, tot hij aan de kroeg van Mie Brandijzer kwam.

Er was geen volk. De waardin ruimde het vertrek op.

— Men heeft hier nog al spel gem... riep Waen. Gebroken flessen en glazen en een bank, die ook al aan stukken ligt. De gendarmen zijn hier toch niet geweest?

— Neen, neen, stel u gerust. Maar 't heeft gisteravond gespookt. Men heeft gevochten als razende duivels. 'k Vreesde, dat er van mijn kot niets meer zou blijven staan.

THE FIRST EDITION OF THE
HABELANDT



JAN VAN CONTICH
JOHAN VERDIJCK

DE BENDE VAN
BAKELANDT

Deel I



ANTWERPEN
UITGEVERSFIRMA L. OPDEBEEK
1955